

ENQUESTA DE POBLACIÓ ACTIVA (EPA)

1. Introducció

L'Enquesta de població activa (EPA) és una operació estadística l'objectiu principal de la qual és el coneixement de l'activitat econòmica a les Illes Balears pel que fa al component humà. El disseny s'orienta a proporcionar informació de les principals categories poblacionals amb relació al mercat de feina, com també obtenir classificacions d'aquestes categories segons diferents variables.

La població econòmicament activa s'estableix com el conjunt de persones que, en un determinat període de referència, subministren mà d'obra per a la producció de béns i serveis econòmics o que estan disponibles i fan gestions per incorporar-se a aquesta producció.

L'explotació de l'EPA relativa als resultats de les Illes Balears es recull en el Pla Estadístic i en els programes anuals .

2. Unitat estadística

Les unitats estadístiques d'anàlisi són els habitatges i les persones que hi resideixen.

3. Àmbits de l'enquesta

3.1. Àmbit poblacional

L'EPA s'adreça a la població que resideix a habitatges familiars principals; és a dir, les utilitzades tot l'any o la major part de l'any com a habitatge habitual o permanent. En el cas particular de famílies que utilitzen dos habitatges de manera habitual, es considera com a habitatge principal aquell que la família reconeix com a tal i en què se n'enquesten tots els membres.

L'any 2014, es van publicar les dades de l'EPA amb la nova base poblacional que incorpora les noves sèries de població i llars derivades del Cens de població i habitatges de 2011, en substitució d'aquelles que s'utilitzaven basades en el Cens de 2001.

3.2. Àmbit territorial

S'analitza la població objecte d'estudi resident a habitatges familiars del territori de la comunitat autònoma de les Illes Balears. Per això, en l'enquesta s'inclouen els col·lectius següents:

- Les persones establertes a les Illes Balears.
- Els civils residents a les Illes Balears que es troben a l'estranger per un període inferior a un any (treballadors fronterers i temporers, turistes, pacients, etc.).
- Els civils estrangers, residents a les Illes Balears, establerts a Espanya per un període igual o superior a un any (inclòs el personal de les institucions comunitàries europees i de les organitzacions internacionals civils situades a Espanya, i la resta de membres de les seves llars).
- Els militars estrangers residents a les Illes Balears que treballen a organitzacions internacionals militars situades a Espanya.
- El personal estranger resident a les Illes Balears d'assistència tècnica en missions de llarga durada que treballa al nostre país (i la resta dels membres de les seves llars) i es considera ocupat per l'Administració pública espanyola en nom de l'administració pública o de l'organisme internacional que efectivament finança la seva feina.

Per conveni, la població total comprèn, també, amb independència de la durada de l'estada a l'estranger, els residents a les Illes Balears següents:

- Els estudiants a l'estranger.
- Els membres de la forces armades espanyoles estacionades a l'estranger.
- El personal de bases científiques espanyoles establertes fora del territori geogràfic d'Espanya.
- El personal diplomàtic en missió a l'estranger.
- Els membres de tripulacions de vaixells de pesca, altres bucs, aeronaus i plataformes flotants (en aigües internacionals) explotats per unitats residents a les Illes Balears.

3.3. Àmbit temporal

L'EPA és una enquesta contínua amb periodicitat trimestral i les entrevistes s'estenen al llarg de les tretze setmanes del trimestre.

4. Definició de conceptes

4.1 Població econòmicament activa

Comprèn totes les persones de setze o més anys que tenen les condicions necessàries per ser incloses entre les persones ocupades o parades, segons es defineix més endavant.

4.2 Població ocupada (o persones amb ocupació)

És la formada per totes aquelles persones de setze o més anys que tenen un treball per compte d'altri o han exercit una activitat per compte propi, segons les definicions exposades a continuació.

a) Són persones **amb treball per compte d'altri o assalariades** totes les que s'inclouen en les categories següents:

- Persones que treballen: són les que treballen, fins i tot de forma esporàdica o ocasional, almenys una hora a canvi d'un sou, salari o una altra forma de retribució connexa, en metàl·lic o en espècie.
- Persones amb ocupació, però sense treballar: són les que, havent ja treballat en la seva ocupació actual, són absents del treball durant el període d'enquesta i mantenen un estret vincle amb aquest. La força d'aquest vincle es determina d'acord amb la creença de l'entrevistat a reincorporar-se o no a l'empresa i d'acord amb el període d'absència o la percepció o no d'algun tipus de remuneració.

Les persones absents de la feina per causa de malaltia o accident, vacances o llicència de maternitat, es consideren persones amb feina. Les absents per tenir contractes fixos discontinus per ser treballadors estacionals o per estar a l'expectativa d'incorporar-se a una nova ocupació es consideren sense ocupació. Les absents per altres motius diferents dels anteriors es consideren assalariades, si l'ocupador els paga almenys el cinquanta per cent del sou o si s'han de reincorporar a la seva ocupació en els propers tres mesos.

b) Es consideren **persones amb una activitat per compte propi** totes les incloses en les categories següents:

- Persones que treballen: les que treballen, fins i tot de forma esporàdica o ocasional, almenys una hora a canvi d'un benefici o d'un guany familiar, en metàl·lic o en espècie.
- Persones amb feina, però sense treballar: les que durant el període de referència han de fer alguna feina a canvi d'un benefici o guany familiar, però són absents del lloc de feina temporalment per raons de malaltia o accident, vacances, festes, mal temps o altres raons anàlogues.

Segons aquesta definició, exerceixen una activitat per compte propi: els empresaris, els treballadors independents, els membres de cooperatives que hi treballen i els treballadors familiars no remunerats (ajudes familiars).

4.3 Població parada o aturada

Es consideren parades totes les persones de setze o més anys que tenen simultàniament les condicions següents:

- Sense treball; és a dir, que no tenen una ocupació per compte d'altri ni per compte propi.
- Cercant treball; és a dir, que prenen mesures concretes per cercar una feina per compte d'altri o fan gestions per establir-se pel seu compte durant el mes precedent.
- Disponibles per treballar; és a dir, en condicions de començar a fer-ho en un termini de dues setmanes.

També es consideren parades les persones de setze o més anys que estan sense feina, disponibles per treballar i que no cerquen ocupació perquè ja n'han trobat una a la qual s'incorporaran en els tres mesos posteriors. Per tant, en aquest cas no s'exigeix el criteri de recerca efectiva d'ocupació.

Les persones absents de la feina com a conseqüència d'una suspensió per regulació que no són considerades ocupades; això és, aquelles l'ocupador de les quals els paga menys del cinquanta per cent del sou, que s'han de reincorporar a la seva ocupació després de passats tres mesos, són parades, si cerquen feina i estan disponibles per exercir-la.

4.4 Població econòmicament inactiva

La població econòmicament inactiva inclou a totes les persones de setze o més anys no classificades com a ocupades ni parades ni població comptada a part. Comprèn les categories funcionals següents:

- Persones que s'ocupen de la seva llar: persones que, sense exercir cap activitat econòmica, es dediquen a tenir cura de les seves llars. Per exemple, mestresses de casa i altres familiars que s'encarreguen de la cura de la casa i dels infants.
- Estudiants: persones que, sense exercir cap activitat econòmica, reben una instrucció sistemàtica en qualsevol grau d'educació.
- Jubilats o prejubilats: persones que han tengut una activitat econòmica anterior i que, per edat o altres causes, l'han abandonada i perceben una pensió (o uns ingressos de prejubilació) amb motiu de la seva activitat anterior.
- Persones que perceben una pensió diferent de la de jubilació i de prejubilació.
- Persones que realitzen sense remuneració treballs socials, activitats de tipus benèfic, etc., excloses les que són ajudes familiars.
- Incapacitats per treballar.
- Una altra situació: són els inactius no inclosos en cap de les categories anteriors. Per exemple, els rentistes.

4.5 Taxes

- Taxa global d'activitat: és el quocient, en percentatge, entre el nombre total d'actius i la població total.

- Taxa global d'ocupació: és el quocient, en percentatge, entre el nombre total d'ocupats i la població total.
- Taxa d'atur: és el quocient, en percentatge, entre el nombre d'aturats i el d'actius.
- Taxa d'atur de llarga durada: és el quocient, en percentatge, entre el nombre d'aturats que duen dotze mesos o més cercant ocupació i no han treballat durant aquest període, i el d'actius.

5. Disseny de la mostra

En l'Enquesta de població activa (EPA) s'utilitza un mostratge en dues etapes, amb estratificació de les unitats de primera etapa i se selecciona una mostra independent a cada comunitat autònoma.

- Les unitats de primera etapa són les **seccions censals** en què es troba dividit el territori nacional en el moment de l'enquesta. A cada comunitat autònoma les unitats de primera etapa s'estratifiquen seguint un criteri geogràfic, que assigna l'estrat segons les dimensions, mesurat en termes de població, del municipi al qual pertany la secció.
- Les unitats de segona etapa són els habitatges familiars principals i els allotjaments fixos. No s'enquesten els habitatges secundaris o de temporada, ni els disponibles per a lloguer o venda. En les unitats de segona etapa no es realitza submostratge, sinó que es recull la informació de totes les persones que hi tenen la residència habitual.

La mostra de seccions es distribueix entre comunitats autònomes i s'assigna una part de manera uniforme i una altra de forma proporcional a les dimensions de la comunitat, de manera que es garanteixi una dimensió mínima mostral a cada comunitat autònoma i es respecti, al mateix temps, la diferència de dimensions entre les comunitats. Les seccions han estat seleccionades, en cada estrat, amb probabilitat proporcional a les seves dimensions poblacionals, i els habitatges, amb probabilitat igual en cada secció de la mostra mitjançant mostratge sistemàtic amb arrencada aleatòria.

Per cobrir l'objectiu de l'enquesta de proporcionar estimacions amb un grau de fiabilitat acceptable en l'àmbit nacional i de comunitat autònoma, s'ha establert en l'àmbit nacional una dimensió mostral de 3.822 seccions censals (unitats primàries) i s'han seleccionat en cadascuna d'aquestes vint habitatges (unitats secundàries) de les quals es recull la informació de totes les llars que hi resideixen. A les Illes Balears, li corresponen 104 seccions censals. La mostra s'ha distribuït uniformement entre els quatre trimestres que componen l'àmbit temporal de l'enquesta. En cada trimestre s'ha procurat, així mateix, que la distribució de la mostra per comunitat autònoma, província, setmana, estrat i torn de rotació sigui el més homogènia possible. Un major detall sobre el mostratge realitzat es pot obtenir en el document Disseny de l'enquesta i avaluació de la qualitat de les dades de l'INE (1).

6. Estimació i elevació de resultats

Fins a l'any 2001 es van utilitzar **estimadors de raó**, prenent com a variable auxiliar les xifres de població resident a habitatges familiars principals de les Illes Balears, extretes de les Estimacions de la població actual (actualment Xifres de població avançades) de l'Institut Nacional d'Estadística (INE). L'estimador d'una determinada característica poblacional Y en un trimestre qualsevol de l'enquesta era el següent:

$$\hat{Y} = \frac{\sum_h P_h}{p_h} \sum_{i=1}^n y_{hi}$$

estenen-se el sumatori sobre h a tots els estrats de les Illes Balears, i sent:

- P_h : població resident a habitatges familiars principals, en l'estrat h , referida a la meitat del trimestre.
- p_h : persones que habiten als habitatges de la mostra, en l'estrat h , en el moment de l'entrevista.
- n_h : nombre d'habitatges en les seccions de la mostra en l'estrat h .

1) INE, Diseño de la encuesta y evaluación de la calidad de los datos.

https://www.ine.es/inebaseDYN/epa30308/docs/epa05_disenc.pdf

- y_{hi} : valor mostral de la característica investigada, en l'habitatge i -ésima de l'estrat h .

A partir de l'any 2002 es modifica el factor d'elevació emprat fins a aquest moment i s'apliquen tècniques de calibratge, amb l'objectiu d'ajustar les estimacions a la informació procedent de fonts externes.

El procediment consisteix a trobar uns nous factors d'elevació, de tal manera que aquests ajustin els estimadors a uns nous valors de determinades variables auxiliars i tenguin distància mínima amb els antics factors d'elevació. Les variables auxiliars utilitzades són les següents:

- Població de setze i més anys per grups d'edat (22 grups) i sexe.
- Població de setze i més anys per nacionalitat espanyola o estrangera.
- Llars per dimensions (1, 2, 3, 4, 5 o més).

D'aquesta forma, s'estimaran correctament les llars per dimensions; la població per grup d'edat i sexe, i el total d'espanyols i estrangers majors de setze anys per al total de les Illes Balears.

7. Difusió de resultats

Els resultats d'aquesta operació es publiquen trimestralment en la web de l'Ibestat, en l'enllaç següent:

<https://intranet.caib.es/ibestat-jaxi/menu.do?nodeId=1a023ac3-f6cb-4dac-83d1-a162da1a4f6f&lang=ca>

El calendari de publicació d'aquesta estadística pot consultar-se en l'enllaç següent:

<https://ibestat.es/estadistica/sociedad/trabajo/encuesta-de-poblacion-activa-epa/?lang=ca#calendario>

Per a les peticions d'informació més específiques, l'IBESTAT estudiarà la viabilitat de les peticions d'exploració a mesura en què els usuaris les sol·licitin i es compromet a facilitar-les, al més aviat possible, tenint en compte els mitjans de què disposa.

8. Informació relacionada

Poden consultar-se la metodologia, els qüestionaris i altra informació relacionada amb l'operació en la web de l'Institut Nacional d'Estadística, en l'enllaç següent:

https://www.ine.es/dyngs/inebase/es/operacion.htm?c=estadistica_c&cid=1254736176918&menu=metodologia&idp=1254735976595